

Formatiivista ja jatkuvaa arviointia

Helsingin yliopiston kielikeskuksen espanjan opettajat kehittivät arviointikäytäntöjään: tentit poistettiin ja jatkuvaa arviointia lisättiin. Kokeukset ovat rohkaisevia.

TEKSTI MINNA INTKE HERNÁNDEZ, JACQUELINE CHÁVEZ TURRO JA GONZALO HERNÁNDEZ REYES
KUVA SYDA PRODUCTIONS / SCANSTOCKPHOTO

En opi kieliä pännäämällä paniikissa ulkoa ennen loppukoetta vaan esimerkiksi kirjoittamalla ja sitten tarkastelemalla, mikä meni oikein. Oppiminen oli tämän kurssin aikana tasaisempaa, kun tehtävät tehtiin aiheittain. Tuntui, että opiskelemme itseämme varten, ei opettajaa eikä lopputenttiä varten.

Näillä sanoilla yksi opiskelijoistamme vertasi perinteistä, loppukokeeseen perustuvaa arviointitapaa kurssin aikana tapahtuvaan, jatkuvaan ja palautetta antavaan arviointiin kyselyssä, jonka toteutimme syksyllä 2016 Helsingin yliopiston kielikeskuksen espanjan A1-tason kursseilla (alkeiskurssi 1, alkeiskurssi 2 ja kertauskurssi). Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, miten opiskelijat kokevat käynnissä olevan arvioinnin muutoksen, jonka myötä perinteiset tentit poistetaan tai niitä vähennetään ja ne korvataan kurssin aikana työestettävillä tehtävillä. Kyselyyn osallistui 76 opiskelijaa.

Tavoitteenamme oli pyrkiä kohti formatiivista arviointia, jossa opiskelija saa motivoivaa palautetta ja joka tukee hänen oppimisprosessiaan. Halusimme pohtia ja ajankohtaistaa arviointimenetelmiämme, sillä nykypedagogiikan yksi keskeisimmistä näkökulmista on elinikäisen oppimisen tukeminen. Kuten useissa eri tutkimuksissa on todettu, oikeanlaiset arviointikäytännöt harjaannuttavat opiskelijaa arvioimaan omaa osaamistaan, mikä puolestaan tukee elinikäistä oppimista. Olennaisena osana arviointia on itse- ja vertaisarviointi, joka edistää opiskelijan työelämävalmiuksien kehittymistä.

Mitä alettiin muuttaa ja miksi?

Alun perin kursseilla oli kaksi kirjallista tenttiä: välitentti ja lopputentti. Kurssien opettajat korjasivat tentit ja palauttivat ne opiskelijoille, jolloin opiskelijoilla oli mahdollisuus nähdä korjaukset ja kysyä niistä. Numeerista arvosanaa tenteistä ei annettu.

Kun arviointia alettiin muuttaa asteittain jatkuvammaksi, tehtäviin ja palautteeseen perustuvaksi, ensimmäiseksi poistettiin tunnin aikana pidettävä välitentti. Se korvattiin opettajalle palautettavalla kotitentillä, joka oli tavallista ja perinteistä tenttiä laajempi, kotona tehtävä kirjallinen suoritus. Kotitentissä oli kirjallisia tehtäviä ja kuuntelutehtäviä. Osa tehtävistä oli mekaanisia, kielioppia hiovia, osa taas laajempia, soveltavia tehtäviä, joissa kielitaitoa piti osata käyttää erityyppisissä tilanteissa.

Myös kurssin loppukoe korvattiin tehtävillä, jotka suoritettiin oppituntien ulkopuolella ja jotka palautettiin Moodleen. Nämä tehtävät olivat osa kurssisuoritusta, joten läpäistäkseen kurssin opiskelijan oli tehtävä ne. Yhtenä tavoitteistamme oli, että opiskelijat suuntaisivat katseensa luokkahuoneen ja kirjan ulkopuolelle ja käyttäisivät kieltä mahdollisimman autenttisisa tai autenttisen oloisissa tilanteissa. Halusimme myös, että opiskelijat etsisivät aktiivisesti espanjankielisiä konteksteja ja kielenkäyttötilanteita. Tämä oli haaste sekä opiskelijoille että opettajille, sillä espanja ei ole niin vahvasti läsnä ympäristössämme kuin esimerkiksi englanti. Onneksemme kuitenkin osoittautui, että ainakin pääkaupunkiseudulla on mahdollista kuulla espanjaa erilaisissa tapahtumissa, elokuvissa ja konserteissa. Lisäksi kaikilla on mahdollisuus maantieteellisestä sijainnista riippumatta hyödyntää Internetin espanjankielisiä blogeja, videoblogeja, sarjoja, podcasteja ja keskustelufoorumeita, joissa on autenttista kieltä ja joihin myös opiskelijan on mahdollista osallistua kommentoimalla.

Olenaisena osana arviointia on itse- ja vertaisarviointi, joka edistää opiskelijan työelämävalmiuksien kehittymistä.

Esitelmiä pienryhmissä

Yksi esimerkki loppukokeen korvaavista tehtävistä on lyhyen esitelmän pitäminen pienryhmissä. Ensimmäisellä alkeiskurssilla esitelmän aiheena on ollut jonkin espanjankielisen maan ruokakulttuuri, edistyneemmillä kurseilla puolestaan esimerkiksi jonkin espanjankielisen maan ajan-kohtaisen uutisen esitleminen tai jonkin oman tieteenalan näkökulman tai kysymyksen esiin tuominen.

Esitelmät pidetään pienryhmissä, ja arviointimenetelmä on itse- ja vertaisarviointi, joka toteutetaan etukäteen yhdessä sovituin kriteerein. Esitelmää edeltävällä tunnilla opiskelijat ovat yhdessä pohtineet, mitä asioita he haluavat arvioitavan. Opettaja koostaa näistä asioista mallipohjan, jota opiskelijat käyttävät antaessaan vertaispalautetta.

Opettajan rooli on pysytellä taka-alalla: sekä itse harjoitus että sen arviointi tapahtuvat vertaisryhmissä.

Kulttuuritapahtumaan osallistuminen

Toinen esimerkki kurssin aikana suoritettavista tehtävistä on espanjankieliseen kulttuuritapahtumaan osallistuminen ja siitä kirjoittaminen Moodlen keskustelualueelle. Opiskelija voi itse valita oman mielenkiintonsa mukaan jonkin kulttuuritapahtuman, johon osallistuu, tai aiheen, johon syvennyy. Opiskelijat ovat olleet aktiivisia ja käyttäneet mielikuvitustaan tämän tehtävän suhteen: heidän valitsemiaan aiheita ovat olleet esimerkiksi espanjalaiseen maailmaan liittyvät elokuvat, luennot, taidenäyttelyt, tapahtumat ja konsertit. Joku on syventynyt johonkin ajankohtaiseen uutiseen, joku toinen on taas päässyt osallistumaan espanjankielisessä seurassa illalliselle. Yksi opiskelija suoritti tämän tehtävän käymällä jalkapallo-ottelussa Madridissa vieraillessaan. Vain mielikuvitus ja omat henkilökohtaiset resurssit ovat olleet rajana, sillä me opettajat olemme halunneet tukea opiskelijalähtöisyyttä ja antaa opiskelijoille vapaat kädet aiheen suhteen.

Tämän tehtävän yhteydessä on korostettu opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja keskustelua palautteen antamisessa. Opiskelijat ovat raportoineet omasta kulttuuritapahtumastaan Moodlen keskustelualueella, jossa toiset opiskelijat ovat keskustellen kommentoineet sitä. Opettajan rooli on ollut toimia aktivoijana, jos keskustelu ei ole Moodlessa käynnistynyt. Opettaja on myös käynyt raporttien tekstit läpi ja antanut palautetta sisällön esittämisen ja sanaston lisäksi kieliopista ja rakenteesta. Tehtävästä ja siihen liittyvistä kokemuksista on keskusteltu oppitunnilla, ja monet opiskelijat ovat kertoneet, että he ovat saaneet toisiltaan tämän tehtävän kautta vinkkejä tulevista tapahtumista, oppineet uutta ja laajentaneet näkemystään espanjankielisen maailman kulttuureista.

Digitaaliset harjoitukset oppimisen tukena

Kielitaidon monipuolisen soveltamisen ja käytön lisäksi on pyrittävä varmistamaan, että opiskelijat opiskelevat ja oppivat kieliopin perusasiat. Yksi tapa vahvistaa mekaanisten taitojen kuten verbintaivutuksen oppimista ja automatisoitumista ovat digitaaliset kielioppi- ja rakenneharjoitukset.

Digitaaliset harjoitukset opiskelija tekee Moodlessa. Hän saa harjoituksista välittömän palautteen. Opettaja määrittelee etukäteen, kuinka monta prosenttia vastauksista on oltava oikein, jotta suoritus on hyväksytty. Opiskelija voi tehdä harjoituksen niin monta kertaa kuin haluaa, ja läpi päästyään hän voi vielä harjoitella taitojaan lisää ja korottaa saavuttamaansa tulosta. Opettajalta digitaalisten harjoitusten luominen Moodlessa vaatii aikaa ja ylimääräistä työtä, mutta kun ne on yhden kerran laatinut, ne tallentuvat kysymyspankkiin, josta opettaja voi ottaa haluamiaan tehtäviä myöhempiin harjoituksiinsa ja yhdistellä ja sekoittaa niitä.

Hyvä puoli näissä digitaalisissa harjoituksissa on se, että niiden avulla voidaan hioa täsmällistä ja tarkkaa rakenteiden hallintaa ja oikeinkirjoitusta. Harjoitukset voidaan tehdä siten, että järjestelmä ei hyväksy vastausta oikeaksi, jos

painomerkki puuttuu tai on väärässä kohdassa. Vaikka kielen ensisijaiseksi tehtäväksi käsitetään vuorovaikutus, myös kielioppiin ja oikeinkirjoitukseen on syytä panostaa: akateemisessa maailmassa opiskelijoilta täytyy vaatia rakenteiden hallintaa, sillä se on olennainen osa asianmukaista viestintää ja asiantuntijuutta.

Opiskelijoiden ajatuksia jatkuvasta arvioinnista

Kyselyssämme 95 prosenttia vastaajista piti kurseillamme käytetyn jatkuvan arvioinnin tapaa myönteisenä heidän oppimisprosessinsa kannalta. Viidellä prosentilla oli ristiriitaisia tunteita tai kriittisempiä näkemyksiä asiasta.

Aineistomme analyysissa opiskelijoiden vastauksista nousi esiin neljä teemaa, jotka olivat itseohjautuvuuden paraneminen, kielen käyttö ”oikeassa maailmassa”, syväsuuntautuneen oppimisen lisääntyminen ja voimistuminen tunne.

Opiskelijoiden mukaan heidän itseohjautuvuuttaan paransi se, että kurssin työskentely- ja arviointitavat antoivat heille lisää vastuuta ja vapautta omassa oppimisprosessissaan. Tämä auttoi heitä kehittämään oppimisstrategioita ja tuki heidän autonomiaansa oppijoina, mikä on välttämätöntä yliopisto-opiskelussa.

Opiskelijat kiittelivät sitä, että kurssien puitteissa he pääsivät käyttämään kieltä autenttisissa tai mahdollisimman autenttisen oloisissa tilanteissa. Koska aina ei ollut mahdollista tarjota heille oikeaa espanjankielistä ympäristöä, simuloimme tilanteita, jotka voisivat olla mahdollisia myös oikeassa elämässä: Yhdessä harjoituksessa opiskelijat kirjoittivat espanjankieliselle sohvaurffaajalle sähköpostin, jossa he kertoivat kodistaan ja asuinalueestaan ja antoivat tietoja, joita tulija ehkä tarvitsisi. Toisessa harjoituksessa taas opiskelijat suunnittelivat matkan Helsingistä Madridiin ja sieltä eteenpäin, jolloin he harjoittelivat etsimään tietoja aikatauluista, säästä ja tapahtumista sekä tekemään lippu- ja hotellivarauksia.

Kolmas esiin noussut teema oli syväsuuntautuneen oppimisen lisääntyminen. Opiskelijoiden mukaan digitaalisten harjoitusten tekeminen ja soveltavien tehtävien suorittaminen antoi heille tilaisuuden käyttää kielitaitoaan monipuolisesti ja luovasti kommunikatiivisissa tilanteissa.

Kun opiskelijoiden ei tarvinnut stressata eikä kokea ahdistusta loppukokeen takia, heillä oli vähemmän kielteisiä tunteita oppimisen ja opittavien asioiden suhteen. He kertoivat olevansa motivoituneempia ja saaneensa onnistumisen kokemuksia. Näistä vastauksista nousee analyysimme neljäs teema, voimautuminen. Opiskelijat olivat saaneet uskoa siihen, että he todellakin pärjäisivät espanjankielisessä kontekstissa ja pystyisivät käyttämään espanjaa oikeassa elämässään. Osa oli huomannut pystyvänsä oppimaan kieliä siten, että siitä on hyötyä ja iloa myös oppituntien ulkopuolella.

Kohti elinikäistä oppimista

Huolimatta siitä että jatkuva arviointi on jossain määrin lisännyt opettajien työtä, se on myös osoittautunut antoisaksi arviointimenetelmäksi. Opiskelijat ovat osoittaneet olevansa motivoituneita työskentelemään kurssin tehtävien parissa. He ovat voineet keskittyä kielen käyttämiseen ja eri tilantei-

den kielelliseen harjoitteluun, koska heidän ei ole tarvinnut opiskella loppukokeen läpäiseminen mielessään. Tämän seikan olemme huomanneet me opettajat, ja lisäksi opiskelijat toivat sen selvästi vastauksissaan esiin.

Vaikka kielen **ensisijaiseksi tehtäväksi käsitetään vuorovaikutus**, myös kielioppiin ja oikeinkirjoitukseen on syytä panostaa: **akateemisessa maailmassa opiskelijoilta täytyy vaatia rakenteiden hallintaa, sillä se on olennainen osa asianmukaista viestintää ja asiantuntijuutta.**

Jatkuva arviointi ja kurssin välitehtävät ohjaavat myös opiskelijaa suuntaamaan katseensa kirjasta ja luokasta ulos. Kun opiskelija saa käyttää kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa konteksteissa niiden vaatimalla tavalla, hän ottaa haltuunsa sanastoa ja ilmauksia, joita hän todellisessa elämässä saattaa tarvita. Voidaan ajatella, että opiskelija viettää enemmän ”laatu-aikaa” espanjan kielen kanssa valmistellessaan tehtäviä ja etsiessään informaatiota autenttisista lähteistä, kuin jos hän pelkästään keskittyisi kirjan kappaleiden lukemiseen. Oppikirja on hyvä ja tarpeellinen selkäranka kurssille, mutta on merkittävää, että opiskelijat sen lisäksi oppivat ja käyttävät itseään kiinnostavaa ja itseään koskevaa sanastoa, jolla on heille jokin henkilökohtainen merkitys. Mielestämme jatkuva arviointi tarjoaa parhaimmillaan yhden väylän opiskelijälähtöisyyttä ja elinikäistä oppimista kohden.

Kirjallisuutta

Boud, D. (2014). Shifting views of assessment: From secret teacher's business to sustaining learning. Teoksessa C. Kreber, C. Anderson, N. Entwistle & J. McArthur (toim.), *Advances and innovations in university assessment and feedback*. Edinburgh University Press.

Crisp, G. T. (2012). Integrative assessment: Reframing assessment practice for current and future learning. *Assessment & Evaluation* 37 (1).

Hernández Reyes, G., Chávez Turro, Jacqueline & Intke Hernández, Minna (tulossa 2018). *Towards a comprehensive, integrative and formative evaluation process in AI Spanish courses*. Kielikeskusjulkaisu 7.

Virtanen, V., Postareff, L. & Hailikari, T. 2017. Millainen arviointi tukee elinikäistä oppimista? *Yliopistopedagogiikka* 22(1).